

Datum 29 juni 2022
Betreft Inbreng t.b.v. het notaoverleg Beleidsnota Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking d.d. 4 juli 2022

Introductie

Het Nederlandse Rode Kruis heeft met interesse kennisgenomen van de beleidsnota Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking 'Doen waar Nederland goed in is' en is verheugd te lezen dat de minister de huidige inzet op de SDG's overminderd voortzet. Ten tweede is het Rode Kruis opgetogen dat het kabinet anticipeert op de toenemende humanitaire noden door het budget voor humanitaire hulp structureel te verhogen. Tenslotte juicht het Rode Kruis de noodzakelijke aandacht voor klimaatverandering toe, zowel aan de mitigatie- als aan de adaptatiekant.

Het Rode Kruis ziet al jaren de desastreuze gevolgen van klimaatverandering toenemen. Zonder een stevige koerswijziging verdubbelt het aantal mensen dat humanitaire hulp nodig heeft tussen nu en 2050. Het IPCC-rapport¹ dat eind februari uitkwam bevestigt dit beeld: de klimaatcrisis heeft verwoestende humanitaire gevolgen en raakt vooral de meest kwetsbare groepen. Als gevolg van extreem weer en klimaatgerelateerde rampen overleden het afgelopen decennium ruim 410.000 mensen en raakten in 2021 meer dan 30 miljoen mensen intern ontheemd. De kosten die daarmee gepaard gaan lopen op met tientallen miljarden euro's. Het menselijk leed is niet in cijfers te vatten. Voortgang op de Sustainable Development Goals wordt letterlijk weggespoeld, geblazen, of verdampt. Urgente actie is daarom nu nodig.

Koppel klimaatadaptatie en noodhulp – werk samen met lokale actoren

Noodhulp krijgt inhoudelijk minimale aandacht in de beleidsnota, klimaatadaptatie daarentegen wel. Dat laatste is terecht, vindt het Rode Kruis waarbij het van belang is te benadrukken dat noodhulp actief gekoppeld dient te worden aan klimaatadaptatie.

Risk informed prevention kan veel ellende voorkomen. Om weerbaarheid bij rampen en de humanitaire respons te verbeteren is het nodig om te investeren in de beoordeling en voorspelling van natuurlijke gevaren en risico's. De Rode Kruis Beweging, met ondersteuning van het door het Nederlandse Rode Kruis opgerichte Klimaatcentrum² en het 510 data³ initiatief, heeft hier al jaren ervaring mee en de informatie die het centrum genereert moet via de juiste kanalen bij mensen terechtkomen zodat zij kunnen handelen. Anticipatory action⁴ is in veel gevallen een zeer kosteneffectieve en levensreddende investering. Op basis van voorspellingsmodellen die waarschuwingen genereren kan er snel actie ondernomen worden: bijvoorbeeld evacueren als er een overstroming dreigt. De ervaring leert dat klimaatgerelateerde rampen de kwetsbaarheid voor eventuele volgende rampen vergroten. Dezelfde data kan ook gebruikt worden voor klimaatgerelateerde aanpassingen op de middel- en lange termijn. Denk hierbij aan aangepaste landbouwmethoden op basis van (seizoens) weersvoorspellingen, of bij het aanpassen of herbouwen van infrastructuur, waarbij risico's op overstromingen of orkanen beter worden meegenomen. Kortom, de grenzen tussen noodhulp en meer preventieve en anticiperende aanpakken vervagen, maar in de praktijk bestaan er nog verdragende silo's in het beleidsinstrumentarium van het ministerie waardoor er kansen gemist worden.

¹ <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg2/>

² <https://www.climatecentre.org/>

³ 510, het data en digital-team van het Nederlandse Rode Kruis, ondersteunt het humanitaire werk van nationale verenigingen en hun partners wereldwijd door middel van data en digitale digitale producten. Meer informatie vindt u via: <https://www.510.global/>

⁴ Voor meer informatie over anticipatory action geeft deze [korte video](#) uitleg.

In fragiele gebieden waar de impact van klimaatverandering groot is, hebben humanitaire actoren toegang waar anderen dat niet hebben. Denk aan conflictgebieden in Syrië, Mali of de Hoorn van Afrika, waar de hongersnood met de dag toeneemt. Het Rode kruis kan lokale gemeenschappen bereiken zodat hulp terechtkomt bij mensen in kwetsbare situaties. Het Rode Kruis is verheugd om te lezen dat de minister samenwerking met lokale actoren op waarde schat. Het Rode Kruis zoekt graag samenwerking met het ministerie om het wijdvertakte humanitaire netwerk waarover het Rode Kruis beschikt in te zetten en te zorgen dat interventies gericht op voedselzekerheid en klimaatadaptatie mensen in kwetsbare gebieden bereiken. Dit schort nu vaak aan de huidige (klimaat)financieringsstromen – deze bereiken de armsten en meest kwetsbaren niet. De miljoenen medewerkers en vrijwilligers wereldwijd kunnen effectief worden ingezet. Dit is ook helpend voor de Nederlandse commitments op het gebied van ‘locally-led adaptation’.

Bescherm de Humanitaire Ruimte

Ook met betere preventieve maatregelen blijft noodhulp nodig: de impact van een ramp kan substantieel verkleind worden, maar niet alles kan voorkomen worden. Daarom blijft het beschermen van de humanitaire ruimte essentieel, zodat hulpverleners altijd ongehinderd hun levensreddende werk kunnen doen op basis van de principes menslievendheid, neutraliteit, onpartijdigheid en onafhankelijkheid. Deze ruimte is nooit vanzelfsprekend en moet altijd actief beschermd worden, zoals afgesproken in de Geneefse conventies. Speciale aandacht vragen wij voor de effecten van sancties en contra-terrorisme maatregelen, deze hebben in sommige gevallen een beperkend effect op ons vermogen om noodhulp te bieden. Dat betreft heel praktische zaken: het kunnen overmaken van fondsen naar conflictgebieden, het snel kunnen uitschepen van experts indien nodig, import en aanschaf van goederen die voor noodhulp essentieel zijn, het neutraal en onafhankelijk kunnen opereren en niet gedwongen worden partij te kiezen. Wij doen een beroep op de Kamer om ervoor te zorgen dat het Rode Kruis en andere noodhulporganisaties altijd effectief, efficiënt en veilig hun werk kunnen doen, op basis van de humanitaire principes. In de nota ontbreekt deze belangrijke voorwaarde volledig.

Er bestaan op internationaal en Europees niveau diverse rapporten die deze beperkingen in kaart hebben gebracht. Ook in het scoping rapport - door de FATF⁵ uitgebracht - over de ongewenste effecten erkennen zij dat er ook ‘unintended consequences’ zijn van de interpretatie en uitvoering van hun standaarden door overheden en toezichthouders. Wij zien helaas weinig voortgang op het dossier om tot concrete oplossingen te komen en dit dreigt tussen het ‘interdepartementale’ wal en schip te vallen.

Extra inzet

- De minister blijft doorgaan met het bevorderen van mentale gezondheid en psychosociale hulp (MHPSS), juist om ervoor te zorgen dat mensen niet afhankelijk blijven van noodhulp. Het Rode Kruis vindt het goed dat de aandacht hiervoor blijvend is.
- Vanwege de oplopende wereldwijde voedseltekorten door de oorlog in Oekraïne en de stijgende kosten van noodhulp en voedselhulp zet het kabinet extra in op het vergroten van de weerbaarheid en zelfredzaamheid van mensen, gemeenschappen en landen. Het Rode Kruis steekt hierbij een helpende hand uit om het wijdvertakte netwerk in te zetten voor voedselhulp aan mensen in kwetsbare situaties.

Wat is nodig?

Het Rode Kruis ziet de noodzaak in van het gelijktijdig aanpakken van de grondoorzaken van crises en humanitaire noden, naast het verlenen van noodhulp. Daarbij streven wij naar duurzame ontwikkeling die “disaster risk-informed” is aan de hand van data en wetenschappelijke voorspellingen.

⁵ [Documents - Financial Action Task Force \(FATF\) \(fatf-gafi.org\)](https://www.fatf-gafi.org/en/documents/)

⁶ [World Development Report 2020: Trading for Development in the Age of Global Value Chains \(worldbank.org\)](https://www.worldbank.org/en/publications/world-development-report-2020)

Het Rode Kruis vraagt aandacht voor de volgende punten als inbreng voor het notadebat:

- Het verband tussen klimaatverandering en de humanitaire sector vraagt actieve inzet.
Hoe wordt de samenhang en synergie in de budgetten en besteding van middelen rond noodhulp, klimaatadaptatie en ontwikkelingsgelden vormgegeven?
  - Om weerbaarheid bij rampen en de humanitaire respons te verbeteren is het nodig om te investeren in de beoordeling en voorspelling van natuurlijke gevaren en risico's en die informatie in te zetten voor humanitaire hulp, in het bijzonder "anticipatory action" op basis van weers- en klimaatvoorspellingen voorafgaand aan rampen. Deze risico-informatie vanuit humanitaire actoren kan bovendien gebruikt worden om prioriteiten te stellen voor klimaatadaptatie.
Is de minister bereid om middelen vanuit klimaatfinanciering in te zetten om noodhulp effectiever te maken en te ontlasten?
  - Klimaatfinanciering, in het bijzonder voor adaptatie, komt niet terecht bij mensen in kwetsbare situaties⁶. Het Rode Kruis verwelkomt de inzet op "locally led adaptation" maar maakt zich zorgen dat deze middelen vaak niet terecht komen waar ze het hardst nodig zijn.
Is de minister bereid zich speciaal in te spannen (mogelijk door een combinatie van klimaatfinanciering en humanitaire hulp) om ook gemeenschappen in conflictgebieden en fragiele landen te bereiken?
- In de beleidsnota komt een sterke interesse in digitalisering in ontwikkelingssamenwerking naar voren.
In hoeverre is de minister bereid om de kansen die digitalisering en efficiënt gebruik van data met zich meebrengen, door te trekken naar noodhulp? (zie bijvoorbeeld de rol van 510³)
- *Tenslotte vragen wij aan de minister om inzet en aandacht voor het beschermen van de humanitaire ruimte; hulpverleners moeten altijd ongehinderd en veilig hun werk kunnen doen.*

⁵ [Documents - Financial Action Task Force \(FATF\) \(fatf-gafi.org\)](https://www.fatf-gafi.org/en/documents/)

⁶ [World Development Report 2020: Trading for Development in the Age of Global Value Chains \(worldbank.org\)](https://www.worldbank.org/en/publications/world-development-report-2020)